

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30.01.1973, sp. zn. 1 Cz 98/72, ECLI:CZ:NS:1973:1.CZ.98.1972.1

Číslo: 59/1973

Právní věta: Dohodou rodičů podle ustanovení § 26 odst. 2 zák. o rod. není dohoda rodičů s jiným občanem o tom, že on bude po rozvodu manželství rodičů jejich dítě vychovávat. O svěření dítěte do výchovy jiného občana než rodiče a o vymezení rozsahu jeho práv a povinností k dítěti musí rozhodnout soud a toto jeho rozhodnutí nemůže být nahrazeno dohodou rodičů.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.01.1973

Spisová značka: 1 Cz 98/72

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dohoda rodičů, Rozhodnutí soudu, Výchova dítěte

Předpisy: 94/1963 Sb. čl. IV

§ 115

§ 120

§ 132

§ 242

§ 26

§ 31

§ 32

§ 33

§ 45 99/1963 Sb. § 6

§ 94

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 59/1973 sb. rozh.

Dohodou rodičů podle ustanovení § 26 odst. 2 zák. o rod. není dohoda rodičů s jiným občanem o tom, že on bude po rozvodu manželství rodičů jejich dítě vychovávat.

O svěření dítěte do výchovy jiného občana než rodiče a o vymezení rozsahu jeho práv a povinností k dítěti musí rozhodnout soud a toto jeho rozhodnutí nemůže být nahrazeno dohodou rodičů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 30. 1. 1973, [1 Cz 98/72](#))

Rozsudkem okresního soudu v Karviné bylo rozvedeno manželství M. Š. a B. Š. a současně byla schválena dohoda o úpravě práv a povinností rodičů k nezletilým dětem z tohoto manželství pro dobu po rozvodu. Podle této dohody byly nezletilé I. Š. a V. Š. ponechány ve výchově prarodičů ze strany otce. Prarodiče J. Š. a M. Š. se zavázali zajistit výkon péče o nezletilé děti, zejména jejich výchovu a výživu, rozhodovat v běžných záležitostech dětí a spravovat jejich majetek. Matka B. Š. měla přispívat na výživu dětí částkami po 100 Kčs, otec částkami po 250 Kčs měsíčně na každé dítě. Rodiče se také dohodli o styku matky s dětmi.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že rozsudkem soudu prvního stupně, pokud jím byla schválena dohoda o úpravě práv a povinností rodičů k nezletilým I. Š. a V. Š. pro dobu po rozvodu, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Zákon o rodině (zákon č. 94/1963 Sb.) stanoví, že rozhodující úlohu ve výchově dětí mají rodiče (§ 32 odst. 1 zák. o rod.). Rodiče odpovídají společností za všestranný duševní a tělesný rozvoj svých dětí a zvláště za jejich řádnou výchovu (čl. IV a § 33 odst. 1 zák. o rod.).

Povinnost soustavné a důsledné péče o výchovu a výživu dětí mají oba rodiče i tehdy, jestliže nežijí se svými dětmi ve společném rodinném prostředí, tedy i po rozvodu jejich manželství. Se zřetelem k tomu ukládá ustanovení § 26 odst. 1 zák. o rod. soudům, aby v rozhodnutí, kterým se rozvádí manželství rodičů nezletilého dítěte, upravily práva a povinnosti rodičů k dítěti po dobu po rozvodu. Rozhodnutí o úpravě práv a povinností rodičů k dítěti může být nahrazeno jejich dohodou, která ke své platnosti potřebuje schválení soudu (§ 26 odst. 2 zák. o rod.).

Z toho, že dohoda rodičů nahrazuje rozhodnutí soudu, plyne, že pro dohodu rodičů o výchově nezletilého dítěte a pro rozhodování soudu o schválení této dohody platí stejné zásady jako pro rozhodování soudu o výchově nezletilého dítěte. To znamená, že rodiče se musí především dohodnout o tom, kdo z nich bude po rozvodu výchovu nezletilého dítěte zajišťovat a jak každý z nich bude přispívat na výživu dítěte. Jde o dohodu rodičů jako subjektů rodičovských práv a povinností, kterou uzavírají pouze rodiče nezletilého dítěte.

Již ze znění ustanovení § 26 odst. 2 zák. o rod. je patrné, že dohodou rodičů, kterou může soud schválit, není dohoda rodičů s jiným občanem o tom, že tento občan bude po rozvodu jejich dítě vychovávat. V těch výjimečných případech, kdy po rozvodu manželství nezletilé dítě u žádného z rodičů vychováváno být nemůže a kdy je to v zájmu dítěte, může jen soud rozhodnout o svěřeni dítěte do výchovy jiného občana než rodiče a také jen soud může vymezit rozsah jeho práv a povinností k dítěti (§ 45 odst. 1 zák. o rod.).

Soud prvního stupně tedy pochybil, jestliže napadeným rozsudkem schválil dohodu rodičů nezletilých I. Š. a V. Š. o jejich výchově u prarodičů s poukazem na ustanovení § 26 odst. 2 zák. o rod.

Bude úkolem soudu prvního stupně, aby zjistil, u kterého z rodičů jsou zajištěny příznivější podmínky pro zdárný vývoj dětí (§ 26 odst. 3 zák. o rod.), když matka v průběhu řízení o svěřeni dětí do její výchovy žádala. Dospěje-li soud k závěru, že v současné době by u žádného z rodičů nebyla zajištěna výchova dětí ve smyslu ustanovení § 31 zák. o rod., pak teprve by přicházelo v úvahu svěřeni dětí do výchovy prarodičů (§ 45 odst. 1 zák. o rod.). V takovém případě bude třeba, aby soud rozhodl rozsudkem, v němž také vymezí rozsah práv a povinností prarodičů k dítěti, které dohodou rodičů vymezit nelze.

Ten, komu má dítě být svěřeno do výchovy, je pak účastníkem řízení, protože jde o osobu, o jejíž

právech a povinnostech je v řízení jednáno (§ 94 odst. 1 o. s. ř.).

Rozsudkem soudu prvního stupně, kterým schválil dohodu o úpravě práv a povinností rodičů k nezletilým I. Š. a V. Š. pro dobu po rozvodu manželství, a v řízení, které mu předcházelo, došlo tedy k porušení zákona v ustanoveních § 6, § 94 odst. 1, § 115, § 120 odst. 1 a § 132 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 26 odst. 2, § 32 a § 33 odst. 1 zák. o rod. Důvodné stížnosti pro porušení zákona bylo proto vyhověno (§ 242 odst. 1 o. s. ř.).